

ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

The Digital Citizenship Skills of School Administrators and Teachers
under the jurisdiction of the Surin Primary
Educational Service Area Office 3

ศิริลักษณ์ วงษ์คำ, ธัญเทพ สิทธิเสื่อ, ศุภธนภุช ยอดสละ

Sirilak Wongkam, Thanyatep Sitthisua, Suphatanakris Yordsala

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Educational Administration, Faculty of Education, Surin Rajabhat University

Corresponding Author, E-mail: Sirilakm32@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู 2) เปรียบเทียบระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามตำแหน่ง 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู และ 4) ประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จำนวน 341 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 แบบสนทนากลุ่ม และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test ชนิด Independent Sample)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.54) ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้จำนวน 20 แนวทาง

4. ประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, ครู

ได้รับบทความ: 5 กรกฎาคม 2567; แก้ไขบทความ: 26 กรกฎาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 30 กรกฎาคม 2567

Received: July 5, 2024; Revised: July 26, 2024; Accepted: July 30, 2024

Abstract

The purposes of this research were: 1) to investigate the level of Digital Citizenship Skills among school administrators and teachers, 2) to compare the levels of Digital Citizenship Skills among School Administrators and Teachers categorized by position, 3) to study the development guidelines for Digital Citizenship Skills among school administrators and teachers, and 4) to evaluate the development guidelines for Digital Citizenship Skills. The sample consists of 341 randomly selected (Multi-stage Sampling) school administrators and teachers. Research instruments include questionnaires with a reliability coefficient of 0.98, focus group discussions, and assessment forms. Statistics used in the research include frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test (Independent Sample t-test).

The research results found that:

1. The level of digital citizenship skills of school administrators and teachers was at a high level overall ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.49). When considering each aspect, it was found that digital citizenship skills were at the highest level, which was the ethical use of digital technology ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.54), while other aspects were at a high level.

2. The results of comparing the levels of Digital Citizenship Skills among school administrators and teachers, categorized by position, indicate that there is no difference overall.

3. The development guidelines for Digital Citizenship Skills among school administrators and teachers derived from a focus group discussion comprise a total of 20 guidelines.

4. The evaluation of the development guidelines for Digital Citizenship Skills among school administrators and teachers affiliated with the Surin Primary Educational Service Area Office 3, reveals that the overall appropriateness and feasibility is high.

Keywords: Digital Citizenship Skills, School Administrators, Teachers

1. บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญที่ทำให้การดำเนินชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งสร้างความท้าทายให้กับคนในสังคมทุกช่วงวัย สังคมดิจิทัลเป็นสังคมที่ทำให้มนุษย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยง และผสมผสานกันด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

ทำให้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือแม้แต่การทำธุรกรรมการเงินเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีส่วนในการขับเคลื่อนให้เกิดเป็นสังคมดิจิทัล ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องระบบเมืองอัจฉริยะ หมายถึงเมืองที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย และชาญฉลาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการและการบริหารจัดการเมือง ลดค่าใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจและภาคประชาชนในการพัฒนาเมือง ภายใต้แนวคิดการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ทันสมัย ให้ประชาชน ในเมืองอยู่ดี มีสุข อย่างยั่งยืน (กองสารสนเทศภูมิศาสตร์, 2562: 1) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2557-2561 มีเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยจะมีการพัฒนาอย่างชาญฉลาดเพื่อก้าวสู่สังคมอุดมปัญญา ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้แก่ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนานำไปสู่การเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2559: 7) การพัฒนาดังกล่าวส่งผลให้คนไทยตระหนักและเห็นถึงความสำคัญในการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน โดยสังเกตได้จากการสำรวจพฤติกรรมคนไทยที่ใช้อินเทอร์เน็ตในปี 2565 โดยภาพรวมเฉลี่ยเวลาอยู่ที่ 7 ชั่วโมง 4 นาที พบว่า 5 กลุ่มอาชีพอันดับแรกของผู้ใช้เวลาในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมีจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวมแทบทั้งสิ้น โดยข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดใช้เวลาในการออนไลน์สูงถึง 11 ชั่วโมง 37 นาทีต่อวัน รองลงมาคือ นักเรียน/นักศึกษา ใช้เวลาเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอยู่ที่ 8 ชั่วโมง 57 นาทีต่อวัน ฟรีแลนซ์ 7 ชั่วโมง 40 นาทีต่อวัน เจ้าของกิจการ-ธุรกิจส่วนตัว ใช้เวลาเข้าถึงอินเทอร์เน็ต อยู่ที่ 7 ชั่วโมง 29 นาทีต่อวัน และพนักงาน/ลูกจ้างเอกชน ใช้เวลาเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอยู่ที่ 7 ชั่วโมง 6 นาทีต่อวัน (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2565: 14) การให้ความรู้ในการใช้งานและการอยู่ร่วมกันบนโลกออนไลน์จึงมีความสำคัญมากในยุคนี้ Mike Ribble (2011: 15) ได้กล่าวถึง ความเป็นพลเมืองดิจิทัล คือผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจ ใช้งานดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั่วโลก ใช้งานในทางที่เหมาะสมสร้างสรรค์ และมีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้งานดิจิทัลเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (DigitalCitizenship) เป็นพลเมืองที่มีความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตในการบริหารจัดการ ควบคุม กำกับตนรู้ผิดรู้ถูก และรู้เท่าทัน เป็นบรรทัดฐานในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบเรียนรู้ที่จะใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาดและปลอดภัย พลเมืองดิจิทัลจึงต้องตระหนักถึงโอกาสและความเสี่ยงในโลกดิจิทัล เข้าใจถึงสิทธิและความรับผิดชอบในโลกออนไลน์ ความเป็นพลเมืองดิจิทัลนับเป็นมาตรฐานหนึ่งด้านเทคโนโลยีการศึกษา ที่เสนอโดยสมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (ISTE: International Society for Technology in Education) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงความเข้าใจประเด็นทางสังคม วัฒนธรรม และความเป็นมนุษย์ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรมและตามครรลองกฎหมายให้ใช้ข้อมูล

ข่าวสารได้อย่างปลอดภัยถูกกฎหมาย ซึ่งมีความสำคัญในทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ฉัตรพงศ์ ชูแสงนิล, 2561: 1-2) ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา มีแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล คือการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล ในด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล ความฉลาดรู้สารสนเทศ ความฉลาดรู้สื่อ เพื่อการรู้วิธีการเรียนรู้ ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการมีพฤติกรรมที่สะท้อนการรู้จักกติกา มารยาท จริยธรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อและการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2560: 6)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 เป็นองค์กรที่บริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ บริสุทธิ์ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เห็นความสำคัญให้สถานศึกษาในสังกัดได้ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 รวมถึงทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกัน พร้อมทั้งจะรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทุกรูปแบบ รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี ในการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ ส่งเสริม พัฒนาทักษะด้านดิจิทัลและด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนที่นำไปสู่ Digital Life & Learning (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3, 2566: 50) รวมถึงผลการศึกษาวิจัยของ พัทธวีภา โพธิ์ศรี (2562: 242) ได้ทำการวิจัย พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล ได้แก่ 1) การพัฒนาระดับบุคคล 2) การพัฒนาระดับสถานศึกษาที่ต้องพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม และ 3) การพัฒนาระดับสังคม ดังนั้นการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียนให้มีทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลจึงต้องเริ่มต้นจากผู้บริหารให้ความสำคัญและถ่ายทอดแนวคิดไปยังครูกระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะด้านการรู้และเข้าใจดิจิทัลเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล มีทักษะคุณลักษณะด้านจริยธรรมในการใช้ดิจิทัล (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2561: 21) จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยผลวิจัยจะเป็นข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำกั้นนโยบายที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

4. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 รวมประชากรทั้งสิ้น 2,940 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 307 คน ครูจำนวน 2,633 คนรวมประชากรจำนวน 2,940 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 โดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 341 คน กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามตำแหน่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 36 คน และครู จำนวน 305 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจำแนกตามที่ตั้งอำเภอ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความกระจายและครอบคลุม และกำหนดวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำแนกตามที่ตั้งอำเภอ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 แบบ ได้แก่

1. แบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และอำเภอที่สังกัด มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู 5 ด้าน และหาคุณภาพเครื่องมือโดยการหาความตรงตามเนื้อหา (IOC) และหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับตามวิธีการของ Cronbach โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟ่า

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามองค์ประกอบ 5 ด้าน มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของภาษา และความถูกต้องของข้อคำถาม

3. แบบประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบ่งข้อความออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย 1) ความเหมาะสมของแนวทาง และ 2) ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3.3 ขั้นตอนการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 341 คน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองผ่าน Google form และนำข้อมูลที่เก็บได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน จำนวน 341 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 มาจัดกระทำเปรียบเทียบระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบ t-test (Independent Samples) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียงกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระยะที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ถึงผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยผู้วิจัยยกร่างแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่องทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 341 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.1 ระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

องค์ประกอบทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล	การแปลผล		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง และข้อมูลส่วนบุคคล	4.35	0.63	มาก
2. การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ	4.48	0.47	มาก
3. การรักษาความปลอดภัย และสุขภาพในการใช้งานดิจิทัล	4.38	0.55	มาก
4. การรับมือกับการกลั่นแกล้ง การคุกคามทางออนไลน์	4.47	0.56	มาก
5. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม	4.55	0.54	มากที่สุด
รวม	4.45	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.54) ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

4.2 ผลการเปรียบเทียบระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตำแหน่ง

องค์ประกอบ ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู		t-test	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง และ ข้อมูลส่วนบุคคล	4.27	0.67	4.36	0.62	-0.81	0.42
2. การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ	4.40	0.41	4.49	0.48	-1.13	0.26
3. การรักษาความปลอดภัย และสุขภาพ ในการใช้งานดิจิทัล	4.41	0.50	4.38	0.55	0.32	0.75
4. การรับมือกับการกลั่นแกล้ง การ คุกคามทางออนไลน์	4.48	0.57	4.48	0.56	0.02	0.98
5. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม	4.59	0.57	4.55	0.54	0.47	0.64
รวมทั้งหมด	4.43	0.49	4.45	0.49	-0.24	0.81

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลโดยรวมไม่แตกต่างกัน ($T = -0.24$, P (Sig.) = 0.81)

4.3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

แนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้จำนวนทั้งสิ้น 20 แนวทาง

4.4 การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง และข้อมูลส่วนบุคคล	4.30	0.80	มาก	4.20	0.77	มาก
2. ด้านการรักษาความปลอดภัย และสุขภาพในการใช้งานดิจิทัล	4.36	0.76	มาก	3.92	0.70	มาก
3. ด้านการรับมือกับการกลั่นแกล้ง การคุกคามทางออนไลน์	4.10	0.74	มาก	4.40	0.84	มาก
4. ด้านการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ	4.13	0.74	มาก	4.20	0.86	มาก
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม	4.20	0.85	มาก	4.13	0.82	มาก
รวม	4.24	0.78	มาก	4.13	0.79	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.24$, $S.D. = 0.78$) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.31$, $S.D. = 0.79$) ของแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 ระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูเห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีให้

เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา มีแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัล คือการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล ในด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล ความฉลาดรู้สารสนเทศ ความฉลาดรู้สื่อ เพื่อการรู้วิธีการเรียนรู้ ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการมีพฤติกรรมที่สะท้อนการรู้จักกติกา มารยาท จริยธรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อและการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2560: 6) และสอดคล้องกับ วรยุทธ วิลามาต (2563: 185) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นจริงในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

5.2 เปรียบเทียบระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยรวมไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่างใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการทำงาน สอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มุ่งเน้นให้ครูมีทักษะ ความรู้ ความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะในสังคมยุคชีวิตวิถีใหม่ (New Normol) (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2564: 38) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา นามวงศ์ (2566: 186) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5.3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยใช้ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการรักษาอัตลักษณ์และข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง เกี่ยวกับการสร้างบัญชีบนโลกออนไลน์ การอบรม สัมมนาในเรื่องการทิ้งร่องรอยดิจิทัล การสร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง ในการโพสต์ การแชร์ สิ่งต่าง ๆ รูปภาพ หรือข้อมูลส่วนบุคคลและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง และข้อมูลส่วนบุคคล สอดคล้องกับ อมรรัตน์ ดอนพิลา (2566: 163) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า

การพัฒนาทักษะการใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัยพบว่า ครูควรสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC ให้ครูได้สะท้อนคิดการปฏิบัติของตนเอง และให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สอนด้วยกัน และครูควรถ่ายทอดความรู้กับผู้เรียน ในเรื่องความปลอดภัยในการใช้ข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต

2. ด้านการรักษาความปลอดภัย และสุขภาพในการใช้งานดิจิทัลพบว่า หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมนโยบายการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างปลอดภัย ส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในด้านการรักษาความปลอดภัยในการใช้งานดิจิทัลในสถานศึกษา จัดอบรม สัมมนา ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ที่มีความชำนาญ เฉพาะด้านในเรื่องการจัดการความปลอดภัยในการใช้สื่อดิจิทัล มีการจัดทำสารสนเทศ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้ปลอดภัยเหมาะสม ใช้งานสื่อดิจิทัลไม่ให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพไปยังสถานศึกษา และมีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานแผนพัฒนาการศึกษาด้านความปลอดภัยในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปี ซึ่งสอดคล้องไปในทางเดียวกันกับ เอกวิทย์ มั่งอะนะ และจิตติมา วรณศรี (2559: 98) ได้ศึกษาสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (2) การสัมมนา (3) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (4) การประชุมปรึกษาหารือ (5) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ และ (6) การสอนงาน

3. ด้านการรับมือกับการกลั่นแกล้ง การคุกคามทางออนไลน์ พบว่า หน่วยงานต้นสังกัดควรสร้างศูนย์การช่วยเหลือ และช่องทางการแจ้งเบาะแส เกี่ยวกับภัยคุกคามทางโลกออนไลน์ที่หน้าเว็บเพจ และจัดทำสารสนเทศให้ความรู้ประชาสัมพันธ์ไปยังสถานศึกษาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันภัยคุกคามบนโลกออนไลน์ สอดคล้องกับนิตยา วงศ์ใหญ่ (2560: 1636) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ จากการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ ครูผู้สอนจะต้องมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์และความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยจำเป็นต้องสร้างแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องไว้สำหรับผู้เรียนให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้สื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ การทบทวน และการทำความเข้าใจเนื้อหาบทเรียน ตลอดจนพัฒนาทักษะการใช้สื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ให้เป็นไปตามคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัลที่ดี

4. ด้านการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณพบว่า หน่วยงานต้นสังกัด ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในด้านด้านการคิดวิเคราะห์ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณมีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาด้านการพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณอย่างสม่ำเสมอต่อเนืองทุกปี และควรมี

การสร้างเครือข่ายในการจัดโครงการอบรม สัมมนา ในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิวิมล ม่วงกล้า (2562: 104) ที่ได้ศึกษาการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางส่งเสริมความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี ได้แก่ (1) การจัดอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถทางดิจิทัลและกฎหมายเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับครูและบุคลากรนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (2) การจัดตั้งกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ (3) การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาความสามารถทางดิจิทัล และ (4) สร้างต้นแบบครูและบุคลากรทางการศึกษาในการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

5. ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมพบว่า หน่วยงานต้นสังกัดควรสร้างความตระหนักให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเห็นถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม ไม่เกิดผลเสียต่อตนเอง และองค์กร ควรส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาและครู ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์และมีจริยธรรม โดยมีการวางมาตรการตรวจสอบด้านจริยธรรมการใช้สื่อดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลด้านด้านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูอย่างต่อเนื่อง จากนั้นคัดเลือกต้นแบบผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ มีจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีได้ และจัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้รางวัลและเชิดชูเกียรติ ซึ่งสอดคล้องกับ ทศวรรณ เดวิช (2565: 130) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัล ได้แก่ (1) การสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับพลเมืองในยุคดิจิทัล (2) การเข้าถึงเครื่องมือดิจิทัลและแหล่งทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม (3) การผลักดันให้มีการใช้กฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

5.4 การประเมินแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ได้กำหนดในส่วนด้านเป้าประสงค์ คือ ให้ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกัน พร้อมทั้งจะรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทุกรูปแบบ และรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี ในการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ ส่งเสริม พัฒนาทักษะด้านดิจิทัลและด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนที่นำไปสู่ Digital Life & Learning (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3, 2566: 50) สอดคล้องกับ นิตยา วงศ์ใหญ่ (2560: 1636) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ พบว่า ครูผู้สอน จำเป็นจะต้องมีกระบวนการ

จัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้สื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดประโยชน์ จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้บริหารในฐานะหัวหน้าสถานศึกษา มีอำนาจในการกำหนดนโยบายจึงควรเป็นผู้นำในการรู้และเข้าใจดิจิทัล และผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในระดับครูและระดับนักเรียนในสถานศึกษา ดังนั้นการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียนให้มีทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลจึงต้องเริ่มต้นจากผู้บริหารให้ความสำคัญและถ่ายทอดแนวคิดไปยังครูกระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองให้คุณลักษณะด้านการรู้และเข้าใจดิจิทัล เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล มีทักษะคุณลักษณะด้านจริยธรรมในการใช้ดิจิทัล (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2561: 21)

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลจากการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันด้านการรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง และข้อมูลส่วนบุคคลมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่ควรส่งเสริมและพัฒนา
2. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ควรสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดนำแนวทางการพัฒนาไปใช้ เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของบุคลากร และนักเรียนในโรงเรียน

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล จำแนกตามอายุ หรือประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดอย่างเป็นระบบ
2. ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบันของระดับทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งอื่น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการการพัฒนาในระดับปฏิบัติการของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 คือ แนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมให้เกิดทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลทั้งในระดับครูและนักเรียน และเป็นแนวทางให้ครูในการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในการใช้สื่อเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดประโยชน์ สรุปเป็น ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 โมเดลแนวทางการพัฒนาทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นามวงศ์. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). รายงานการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2565. เข้าถึงได้จาก <https://www.etda.or.th>. (สืบค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2567).
- กองสารสนเทศภูมิศาสตร์. (2562). เมืองอัจฉริยะ. เข้าถึงได้จาก <http://iad.bangkok.go.th/sites/default/files/1%20Bangkok%20Smart>. (สืบค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2567).
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2560). แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. เข้าถึงได้จาก <https://lamphuncity.go.th/wp-content>. (สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566).

- ฉัตรพงศ์ ชูแสงนิล. (2561). ยุคแห่งพลเมืองดิจิทัล. เข้าถึงได้จาก <https://www.scimath.org/article-technology/item/8659-2018> (สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566).
- ทศวรรษ เดวิช. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- นิตยา วงศ์ใหญ่. (2560). แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ. **วารสารวิชาการฉบับภาษาไทย**, 10(2), 1630-1642.
- พักรวีภา โปธิศรี. (2562). แนวทางจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล. **วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม**, 14(2), 242-252.
- ศศิวิมล ม่วงกล้า. (2562). การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความสามารถทางดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3. (2566). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566**. สุรินทร์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2564). **พลังครูไทยวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล. หนังสือวันครู 16 มกราคม 2564**. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). **คู่มือพลเมืองดิจิทัล ในโครงการ: การพัฒนาทักษะและการเป็นพลเมืองดิจิทัล**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- วรยุทธ วิลามาศ. (2563). ความต้องการจำเป็นในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษาจังหวัดสระบุรี. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน. (2559). **แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปีพ.ศ. 2557-2561**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพลังงานและสิ่งแวดล้อม.
- อมรรัตน์ ดอนพิลา. (2566). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูมิกดาหาร. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เอกวิทย์ มั่งอะนะ และจิตติมา วรณศรี. (2559). สมรรถนะและแนวทางการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล. **วารสารศึกษาศาสตร์**, 18(3), 98-111.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3), 607-610.
- Mike Ribel. (2011). **Digital Citizenship in Schools**. United States of America.